

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2010/75/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Νοεμβρίου 2010, περί βιομηχανικών εκπομπών (ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχος της ρύπανσης) και της οδηγίας 1999/31/ΕΚ του Συμβουλίου, της 26ης Απριλίου 1999, περί υγειονομικής ταφής των αποβλήτων»

[COM(2022) 156 final — 2022/0104 (COD)]

και «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την υποβολή περιβαλλοντικών δεδομένων από βιομηχανικές εγκαταστάσεις και τη δημιουργία πύλης για τις βιομηχανικές εκπομπές»

[COM(2022) 157 final — 2022/0105 (COD)]

(2022/C 443/19)

Εισηγητής: ο κ. **Stoyan TCHOUKANOV**

Αιτήσεις γνωμοδότησης	Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 2.5.2022 [για την COM(2022) 156 final] Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 5.5.2022 [για την COM(2022) 157 final] Συμβούλιο, 10.5.2022
Νομική βάση	Άρθρο 192 παράγραφος 1 και άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αρμόδιο τμήμα	Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη και περιβάλλον
Υιοθετήθηκε από το τμήμα	30.6.2022
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	14.7.2022
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	571
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	183/3/1

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) υποστηρίζει σθεναρά μια συνδυασμένη στρατηγική και μια συνοχή της πολιτικής για την προστασία των οικοσυστημάτων και της ανθρώπινης υγείας από τις δυσμενείς επιπτώσεις της ρύπανσης, παρέχοντας παράλληλα οφέλη, τόσο για τους πολίτες της ΕΕ όσο και για τη βιομηχανία. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρόταση αναθεώρησης της οδηγίας περί βιομηχανικών εκπομπών (στο εξής: ΟΒΕ) ⁽¹⁾ και του κανονισμού για τη σύσταση ευρωπαϊκού μητρώου έκλυσης και μεταφοράς ρύπων (στο εξής: E-MEMP).

1.2. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι τα επόμενα 10 χρόνια θα είναι κρίσιμης σημασίας για τις φιλοδοξίες της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας για το 2050, όσον αφορά τη μηδενική ρύπανση και το περιβάλλον χωρίς τοξικές ουσίες και τώρα, περισσότερο από ποτέ, έχουμε ανάγκη την ελαστικότητα και τη σαφήνεια στη ρυθμιστική διαδικασία.

Σχετικά με την ΟΒΕ:

1.3. Το αναθεωρημένο άρθρο 15 παράγραφος 3, προτείνει ως νέα προεπιλογή ότι οι συντάκτες των αδειών θα πρέπει να καθορίζουν τις «αυστηρότερες δυνατές οριακές τιμές εκπομπών που συνάδουν με τις χαμηλότερες εκπομπές που μπορούν να επιτευχθούν με την εφαρμογή βέλτιστων διαθέσιμων τεχνικών (στο εξής: ΒΔΤ) στην εγκατάσταση». Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η διευκρίνιση αυτή είναι ευπρόσδεκτη και συνεπής με την ΟΒΕ για την πρόληψη της ρύπανσης στην πηγή της. Κατά την αδειοδότηση, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη το ακριβές πεδίο εφαρμογής και τα όρια της τεχνολογίας, προκειμένου να εφαρμοστεί η σύγκριση των σχετικών ΒΔΤ.

⁽¹⁾ Οδηγία 2010/75/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Νοεμβρίου 2010, περί βιομηχανικών εκπομπών (ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχος της ρύπανσης) (ΕΕ L 334 της 17.12.2010, σ. 17).

1.4. Η ΕΟΚΕ τονίζει την αναγκαιότητα των ακόλουθων διευκρινιστικών σημείων: σε ποια βάση και με ποια κριτήρια σκοπιμότητας θα πραγματοποιηθεί η ανάλυση σκοπιμότητας του φορέα εκμετάλλευσης; Θα περιλαμβάνει, πέραν της Έκθεσης αναφοράς του Κοινού Κέντρου Ερευνών (ΚΚΕρ) για τα έγγραφα αναφοράς ΒΔΤ, άλλους παρόχους τεχνικών, ΜΚΟ και το ενδιαφερόμενο κοινό όσον αφορά την επικύρωση της ανάλυσης; Ποιος είναι ο ρόλος της αρχής αδειοδότησης;

1.5. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι θα μπορούσαν να γίνουν οι ακόλουθες βελτιώσεις προκειμένου οι διατάξεις να καταστούν αποτελεσματικότερες: σύνδεση με τα κριτήρια καθορισμού των ΒΔΤ (ισχύον παράρτημα ΙΙΙ), ώστε οι φορείς εκμετάλλευσης να μπορούν να αιτιολογούν τον αντίκτυπο των διάφορων περιβαλλοντικών μέσων που ενδέχεται να παρεμποδίζει την επίτευξη των προτεινόμενων ΒΔΤ-ΑΕΛ. Η πρόταση θα πρέπει να ορίζει τη μέγιστη διάρκεια ισχύος της παρέκκλισης, π.χ. 3-4 έτη, ώστε να μην παρέχεται αδικαιολόγητο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στους φορείς εκμετάλλευσης που κάνουν επαναλαμβανόμενη/εκτεταμένη χρήση των παρεκκλίσεων. Μια προκαταρκτική διαβούλευση με τουλάχιστον τρεις ανεξάρτητους παρόχους τεχνολογίας θα επέτρεπε να ληφθούν υπόψη οι απόψεις των διαφόρων συμφερόντων του κλάδου. Θα πρέπει να καθοριστούν σαφέστεροι όροι, π.χ. πλήρης εκτίμηση επιπτώσεων σε σχέση με τις προτεινόμενες επιλογές για τη μέγιστη συμβατότητα με τις αυστηρότερες ΒΔΤ, συμπεριλαμβανομένης της συμμόρφωσης με το πρότυπο ποιότητας περιβάλλοντος (στο εξής: ΠΠΠ) και της συμβατότητας της εν λόγω εκτίμησης με τη φιλοδοξία μηδενικής ρύπανσης.

1.6. Η ΕΟΚΕ συνιστά θερμά τη στενή παρακολούθηση των στόχων της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας κατά τον καθορισμό βασικών δεικτών όσον αφορά τους διάφορους στόχους των μέσων.

1.7. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο ότι πρέπει να δοθεί σαφές νόημα στην αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει». Εκτός από την αναλογία οικονομικού κόστους και κοινωνικών οφελών, για λόγους διαφάνειας και πληρότητας, θα πρέπει επίσης να αναλυθεί η αναλογία κοινωνικού κόστους και κοινωνικών και περιβαλλοντικών οφελών. Τα περιβαλλοντικά οφέλη θα πρέπει να περιλαμβάνουν οφέλη για την υγεία και την προστασία του κλίματος· η μέθοδος κόστους ζημιών θα πρέπει να χρησιμοποιεί μόνο τις πιο προστατευτικές μεθόδους, π.χ. τη μέθοδο «Αξία Στατιστικής Ζωής» του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος (ΕΟΠ), προσαρμοσμένη στα επίπεδα των τιμών των ΟΟΣΑ/ΗΠΑ.

1.8. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η πρόκληση δεν είναι ο εντοπισμός ρηξικέλευθων τεχνικών (καινοτομία), αλλά η ανάπτυξη τους σε βιομηχανική κλίμακα. Ένα βασικό εμπόδιο μπορεί να συνδέεται με την αποτυχία της εσωτερικής του εξωτερικού κόστους. Τα κεφάλαια που προκύπτουν από την εφαρμογή των επιπέδων κόστους ζημιών θα μπορούσαν να διοχετευθούν εκ νέου σε ένα «Ταμείο της ΕΕ για την απορρύπανση και τον μετασχηματισμό της βιομηχανίας» ή σε άλλα υφιστάμενα ταμεία, όπως τα ταμεία εκσυγχρονισμού και καινοτομίας. Οι φορείς εκμετάλλευσης θα πρέπει στη συνέχεια να είναι σε θέση να υποβάλλουν αίτηση για τη χρήση των εν λόγω κονδυλίων στο πλαίσιο μιας ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών, προκειμένου να παρέχονται κίνητρα για τον μετασχηματισμό που απαιτείται για την υλοποίηση της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας. Πρέπει να δοθεί η δέουσα φροντίδα ώστε η αναμετατροπή και ο μετασχηματισμός να στηρίζουν την τοπική και βιώσιμη οικονομική ανασυγκρότηση, ώστε να συνάδει πλήρως με μια κοινωνικά αποδεκτή «δίκαιη μετάβαση». Στήριξη θα πρέπει να παρέχεται στις βιομηχανίες και τις υπηρεσίες που συμβάλλουν πραγματικά στην επίτευξη των στόχων της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας. Ιδιαίτερα σημαντικό είναι η διαχείριση κάθε ταμείου που δημιουργείται για την υποστήριξη της μετάβασης να γίνεται σε επίπεδο ΕΕ, με την αποφυγή τυχόν καθεστώτων κρατικών ενισχύσεων και την πρόκριση ενός εναρμονισμένου πανευρωπαϊκού καθεστώτος όπου θα τηρείται η αρχή της ενιαίας αγοράς της ΕΕ.

1.9. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η προστασία του κλίματος είναι σημαντική και ότι το πλαίσιο προβλέπει μια συνδυασμένη προσέγγιση των διαφόρων σχετικών μέσων. Η λήψη μέτρων πρόληψης της ρύπανσης δεν θα πρέπει να εξαρτάται από το κατά πόσον υπάρχει επιχειρηματικό ενδιαφέρον για την προστασία του κλίματος. Η ΕΟΚΕ τάσσεται σθεναρά υπέρ μιας συνδυασμένης προσέγγισης και της συνοχής της πολιτικής που αποφέρει παράλληλα οφέλη. Το άρθρο 9 παράγραφος 1 περιορίζει τα κράτη μέλη στη θέσπιση περαιτέρω μέτρων για τους φορείς εκμετάλλευσης που υπόκεινται στο σύστημα εμπορίας εκπομπών της ΕΕ και, ως εκ τούτου, προτιμάται η απαλοιφή του. Με την απαλοιφή της διάταξης αυτής, η βιομηχανία δεν θα υπόκειται άμεσα σε οριακές τιμές εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.

1.10. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η επικαιροποίηση του ευρωπαϊκού δικτύου ασφαλείας, προκειμένου να ευθυγραμμιστεί με τα σύγχρονα πρότυπα ΒΔΤ, θα μπορούσε να βελτιώσει σημαντικά την αποτελεσματικότητα της υιοθέτησης των ΒΔΤ και τα δημόσια οφέλη, ιδίως για τις μεγάλες εγκαταστάσεις καύσης.

1.11. Η ΕΟΚΕ τονίζει επίσης την ανάγκη να βελτιωθούν οι ισότιμοι όροι ανταγωνισμού –όσων αφορά τη συμμόρφωση της αποτέφρωσης αποβλήτων με τις οριακές τιμές εκπομπών, αυτή θα διασφαλιστεί κατά τη διάρκεια του αποτελεσματικού χρόνου λειτουργίας, όσον αφορά τους φορείς εκμετάλλευσης μεγάλων μονάδων καύσης, αυτοί μπορούν να μην λαμβάνουν υπόψη τις εκπομπές που προκύπτουν κατά την έναρξη και τη διακοπή λειτουργίας των μονάδων. Η ΕΟΚΕ θεωρεί απαραίτητη την πιθανή διακοπή της μείωσης των εκπομπών.

1.12. Προκειμένου να διασφαλιστεί η αναλογική και οικονομικά αποδοτική εφαρμογή της οδηγίας, η ΕΟΚΕ συνιστά θερμά την προσαρμογή του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας στην πυκνότητα μονάδων ζωικού κεφαλαίου ανά εκτάριο, όσον αφορά την περίπτωση της εκτατικής κτηνοτροφίας. Η εκτροφή ζώων ελεύθερης βοσκής θα πρέπει να λαμβάνεται δεόντως υπόψη.

1.13. Προτείνονται ορισμένες ευκαιρίες για τη βελτίωση της αξιολόγησης της συμμόρφωσης. Ωστόσο, οι λεπτομέρειες θα καθοριστούν σε εκτελεστική πράξη που θα εκδοθεί μόνο δύο έτη μετά την έναρξη ισχύος της νέας οδηγίας. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι αυτό είναι πολύ αργά και ότι θα πρέπει ήδη να θεσπιστούν διατάξεις που να απαιτούν τις ελάχιστες συχνότητες βαθμονόμησης για τις συσκευές παρακολούθησης και ότι οι απαιτήσεις σχετικά με τα επίπεδα αβεβαιότητας των μετρήσεων δεν θα πρέπει να είναι υψηλότερες για τις μετρήσεις που επιτυγχάνονται με τον σύγχρονο εξοπλισμό μέτρησης.

1.14. Η ΕΟΚΕ θεωρεί σκόπιμο να προωθηθούν οι μεγάλες βελτιώσεις σε επίπεδο εγκατάστασης, όταν απαιτείται ταχύτερη και ουσιαστικότερη μετάβαση των μεθόδων παραγωγής. Οι ακόλουθες δραστηριότητες προτείνονται ως τομείς προτεραιότητας: παραγωγή/διατήρηση ενέργειας, ποιότητα νερού και υπηρεσίες υδροδότησης, μετατροπή της παραγωγής φυτικών/ζωικών πρωτεϊνών και άλλων τροφίμων και ποτών, διαχείριση πόρων, υποκατάσταση χημικών ουσιών που προκαλούν ανησυχία, αποκατάσταση/γονιμότητα του εδάφους.

Σχετικά με την πύλη για τις βιομηχανικές εκπομπές (E-MEMP):

1.15. Η πρόταση δεν καταφέρνει να πετύχει αποτελεσματικότερη χρήση των πληροφοριών σχετικά με τις επιδόσεις που έχουν ήδη παραχθεί στο πλαίσιο της ετήσιας έκθεσης συμμόρφωσης (άρθρο 14 παράγραφος 1 της ΟΒΕ), οι οποίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τους σκοπούς της συγκριτικής αξιολόγησης και της συμμόρφωσης. Ένα εναρμονισμένο έντυπο για την υποχρέωση υποβολής εκθέσεων με υποχρεωτικό περιεχόμενο για την ετήσια έκθεση συμμόρφωσης, το οποίο θα επιτρέπει την αυτόματη εξαγωγή των εν λόγω πληροφοριών εντός της πύλης του ΕΟΠ, θα βελτιώσει σημαντικά την πρόσβαση σε βασικές πληροφορίες για τις επιδόσεις σε επίπεδο ΕΕ διαφόρων ομάδων τελικών χρηστών.

1.16. Η ΕΟΚΕ τόνισε ότι η βελτιωμένη πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με τις επιδόσεις θα μπορούσε να επιτευχθεί σε σχέση με τα τμήματα που αφορούν το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης. Προτείνεται πολλά από αυτά τα στοιχεία (π.χ. η χρήση των πόρων και η επαναχρησιμοποίηση των υδάτων, η πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων, η υποκατάσταση και η χρήση επικίνδυνων ουσιών) να αναφέρονται ήδη στο πλαίσιο του E-MEMP· έτσι ο εξορθολογισμός της υποβολής εκθέσεων σχετικά με την ΟΒΕ, με σκοπό την ενσωμάτωση πληροφοριών στη διαδικτυακή πύλη, θα μειώσει τον διοικητικό φόρτο και θα δώσει προστιθέμενη αξία στη χρησιμότητα των εν λόγω πληροφοριών.

1.17. Η διατήρηση των ορίων κοινοποίησης θα αυξήσει τον διοικητικό φόρτο των αρμόδιων αρχών, λόγω των επιπλέον μέτρων αξιολόγησης που απαιτούνται για την επαλήθευση της υπέρβασης των ορίων ρύπων. Όταν υπάρχουν δεδομένα παρακολούθησης, θα πρέπει να χρησιμοποιούνται και, ως εκ τούτου, να αναφέρονται, διαφορετικά θα χάνονταν χρήσιμες πληροφορίες σχετικά με τις κινητήριες δυνάμεις που οδήγησαν σε εκλύσεις κάτω των ορίων κοινοποίησης. Συνεπώς, η ΕΟΚΕ διαφωνεί με τα κατώτατα όρια κοινοποίησης.

1.18. Ο κατάλογος των ρύπων που υπόκεινται σε υποβολή εκθέσεων παραμένει αμετάβλητος από το 2004. Η ΕΟΚΕ δεν είναι πεπεισμένη ότι η καθυστέρηση της καταχώρισης των εντοπιζόμενων ρύπων που προκαλούν ανησυχία είναι κατάλληλη. Όλοι οι ρύποι που προσδιορίζονται στο άρθρο 14 υπόκεινται ήδη σε υποχρεώσεις υποβολής εκθέσεων. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι δεν έχει προστιθέμενη αξία η αναφορά μόνο στις ήδη εγκεκριμένες ουσίες που προκαλούν πολύ μεγάλη ανησυχία του παραρτήματος XIV, ενώ οι διατάξεις της ΟΒΕ αφορούν τις «επικίνδυνες ουσίες». Συνεπώς, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι ένας ευρύτερος κατάλογος ουσιών με ανησυχητικές ιδιότητες θα πρέπει να περιληφθεί απευθείας στο παράρτημα II του E-MEMP, ως υποχρεωτική αναφορά των κωδικών αποβλήτων της ΕΕ.

1.19. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η διαδικτυακή πύλη του ΕΟΠ θα πρέπει να επιτρέπει τη σύγκριση των ορίων αδειοδότησης σε παρόμοιες εγκαταστάσεις, όσον αφορά το περιβάλλον και την πρόληψη της ρύπανσης, ιδανικά σε παγκόσμιο επίπεδο. Η ΕΟΚΕ συνιστά την ενσωμάτωση των πληροφοριών που συγκεντρώνονται ήδη από τις απαιτήσεις των ΟΒΕ/ΒΔΤ και του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης. Το άρθρο 1 του πρωτοκόλλου του Κιέβου για το E-MEMP αναφέρεται στους τριπλούς στόχους του E-MEMP για την ενίσχυση της πρόσβασης του κοινού σε πληροφορίες που θα διευκολύνουν επίσης τη συμμετοχή του κοινού στη λήψη περιβαλλοντικών αποφάσεων, καθώς και για τη συμβολή στην πρόληψη και τη μείωση της περιβαλλοντικής ρύπανσης. Οι δύο τελευταίοι στόχοι δεν έχουν επιτευχθεί επαρκώς.

1.20. Τέλος, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η διευκόλυνση της συγκριτικής αξιολόγησης των περιβαλλοντικών επιδόσεων και η προώθηση της συμμόρφωσης σε επίπεδο ΕΕ, η συγκρότηση γραφείων συντήρησης και υποστήριξης ΤΠ και οι αμοιβαίες προσπάθειες για τον σκοπό αυτό (προϋπολογισμός και εργαλεία) θα ικανοποιούσαν τα συμφέροντα μια ευρύτερης και ποικίλης ομάδας τελικών χρηστών, ενθαρρύνοντας επίσης τη βιομηχανία να προβεί στην ανταλλαγή ορθών πρακτικών για την πρόληψη της ρύπανσης.

2. Γενικές πληροφορίες

2.1. Η οδηγία 2010/75/ΕΕ περί βιομηχανικών εκπομπών είναι το σημαντικότερο μέσο της ΕΕ που αποσκοπεί στην πρόληψη της ρύπανσης στην πηγή με ολοκληρωμένο τρόπο, ώστε να επιτευχθεί υψηλό επίπεδο συνολικής περιβαλλοντικής προστασίας για βιομηχανικές δραστηριότητες μεγάλης κλίμακας. Ως εκ τούτου, μπορεί να δώσει συγκεκριμένο νόημα στην αυτοανακηρυγμένη φιλοδοξία μηδενικής ρύπανσης και θα συμβάλει επίσης στη βελτίωση της υγείας. Η επανεξέτασή της είναι μια δοκιμασία για τους υπεύθυνους λήψης αποφάσεων της ΕΕ προκειμένου να αποδείξουν ότι είναι αποφασισμένοι να υλοποιήσουν τις φιλοδοξίες της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας μέσω ειδικών διατάξεων.

2.2. Η αξιολόγηση ξεκίνησε στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας. Υπάρχουν αποκλίνουσες απόψεις μεταξύ των εκπροσώπων των επαγγελματικών ενώσεων ορισμένων βιομηχανικών φορέων και άλλων εκπροσώπων της κοινωνίας των πολιτών, αλλά και εντός των σχετικών ομάδων ενδιαφερομένων μερών του κλάδου.

2.3. Η αναθεωρημένη πρόταση της ΟΒΕ επανεξετάστηκε, μαζί με την αναθεώρηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 166/2006 ⁽²⁾ για τη σύσταση ευρωπαϊκού μητρώου έκλυσης και μεταφοράς ρύπων (E-MEMP), ο εν λόγω κανονισμός εφαρμόζει το πρωτόκολλο MEMP 2006 του Κιέβου της Οικονομικής Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για την Ευρώπη ⁽³⁾.

2.4. Γενική επισκόπηση της αναθεωρημένης πρότασης της ΟΒΕ: Ο δεδηλωμένος στόχος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είναι «να μετατραπεί η νομοθεσία σε ένα μακρόπνοο πλαίσιο κατάλληλο να συνοδεύσει τον βιομηχανικό μετασχηματισμό που απαιτείται για την πράσινη μετάβαση», βασίζεται στα ακόλουθα βασικά δομικά τμήματα: 1: βελτίωση της αποτελεσματικότητας· 2: καινοτομία· 3: πόροι και χημικές ουσίες· 4: απαλλαγή από τις ανθρακούχες εκπομπές. Η εφαρμογή των εν λόγω δομικών τμημάτων εξαρτάται άμεσα από τον σχεδιασμό του πεδίου εφαρμογής της ΟΒΕ, όπως ορίζεται στο παράρτημα I, το οποίο θα μπορούσε να θεωρηθεί πέμπτο δομικό τμήμα.

2.5. Γενική επισκόπηση της αναθεωρημένης πρότασης για το E-MEMP: η αναθεωρημένη πρόταση κανονισμού σχετικά με την υποβολή περιβαλλοντικών δεδομένων από βιομηχανικές εγκαταστάσεις και τη δημιουργία πύλης για τις βιομηχανικές εκπομπές επιδιώκει να βελτιώσει την ενσωμάτωση των ροών υποβολής εκθέσεων μέσω μιας κεντρικής επιγραμματικής βάσης δεδομένων (τη διαδικτυακή πύλη του ΕΟΠ για τις βιομηχανικές εκπομπές ⁽⁴⁾), την υποβολή εκθέσεων σχετικά με τη χρήση των πόρων και την προσαρμογή των πληροφοριών σε συγκεκριμένο πλαίσιο. Στόχος είναι να καλυφθεί τουλάχιστον το 90 % των πληροφοριών έκλυσης. Ο κατάλογος των ρυπογόνων ουσιών και των ορίων κοινοποίησης σχετικά με τις εκλύσεις παρέμεινε αμετάβλητος.

3. Γενικές παρατηρήσεις (ΟΒΕ)

3.1. Οι κύριες προσδοκίες της κοινωνίας των πολιτών ⁽⁵⁾ είναι η επίτευξη της προστασίας του κλίματος μέσω μιας «συνδυασμένης στρατηγικής» (διοίκηση και έλεγχος και ΣΕΔΕ), ο επανασχεδιασμός του πεδίου εφαρμογής της, οι δείκτες επίδοσης για την καθοδήγηση του μετασχηματισμού, ο περιορισμός των δυνατοτήτων ευελιξίας και η ισχυρότερη φιλοδοξία αδειοδότησης και μια μακρόπνοη διαδικασία καθορισμού ΒΑΤ, δίνοντας προτεραιότητα στο δημόσιο συμφέρον.

3.2. Από τη σκοπιά της βιομηχανίας, οι θέσεις διαφοροποιούνται περισσότερο.

3.2.1. Ωστόσο, ο 5ος, εγκάρσιος στόχος, που αναφέρεται στο σημείο 2.4 ανωτέρω, δεν περιλαμβάνει μια βασική συνιστώσα, δηλαδή την πρόσθετη ανάγκη για ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές πέραν της ενεργειακής απόδοσης.

3.2.2. Απαιτείται συγκριτική ανάλυση προκειμένου να αποφευχθούν μη εναρμονισμένα πολλαπλά (2 έως 4) νομοθετήματα σχετικά με τις ίδιες εκπομπές, πράγμα που ενδέχεται να οδηγήσει σε σύγχυση. Για παράδειγμα, στους φορείς ενέργειας, το ΣΕΔΕ φαίνεται να είναι πιο δραστήριο από άλλες ταυτόχρονες αποφάσεις.

3.2.3. Η διαδικασία αδειοδότησης θα πρέπει να εξορθολογιστεί, να εντατικοποιηθεί και να απλουστευθεί. Η ανάπτυξη ικανοτήτων των αρχών και η καλύτερη προετοιμασία των διαδικασιών είναι απαραίτητες προκειμένου να καταστεί η διαδικασία σύντομη και αποτελεσματική. Αναμένεται ότι η πρόταση σχετικά με την περίληψη αδειοδότησης μπορεί να συμβάλει στην αντιμετώπιση αυτών των ανησυχιών.

3.2.4. Απαιτείται βελτιωμένη ισορροπία μεταξύ της επιβολής κυρώσεων (αρνητικά κίνητρα) και της παροχής κινήτρων, υπέρ της τελευταίας, προκειμένου να επιτευχθούν νωρίτερα τα αποτελέσματα πρόληψης/μείωσης της ρύπανσης.

⁽²⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 166/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Ιανουαρίου 2006, για τη σύσταση ευρωπαϊκού μητρώου έκλυσης και μεταφοράς ρύπων και για την τροποποίηση των οδηγιών 91/689/ΕΟΚ και 96/61/ΕΚ του Συμβουλίου (ΕΕ L 33 της 4.2.2006, σ. 1).

⁽³⁾ <https://unece.org/environment-policy/public-participation/prtrs-protocol-text>

⁽⁴⁾ <https://industry.eea.europa.eu/>

⁽⁵⁾ <https://eeb.org/library/ngo-preliminary-assessment-of-the-european-commissions-proposal-for-revised-ied-and-e-prtr>

3.3. Οι αντιπροσωπευτικές ενώσεις των εργαζομένων εκφράζουν την ικανοποίησή τους για την πρόταση· οι εργαζόμενοι είναι προσηλωμένοι στον πράσινο μετασχηματισμό της βιομηχανίας και υπενθυμίζουν ότι δεν πρόκειται για τεχνολογική, αλλά για κοινωνική πρόκληση. Πρέπει να δοθεί η δέουσα προσοχή ώστε το ευρύτερο κοινό και οι εργαζόμενοι να επωφεληθούν από τις ευρύτερες προσπάθειες πρόληψης της ρύπανσης που απαιτούνται για την υλοποίηση της Πράσινης Συμφωνίας της ΕΕ, οι οποίες συνάδουν πλήρως με τη δίκαιη μετάβαση. Οι ενώσεις των εργαζομένων πιστεύουν ότι οι αυστηρότεροι ευρωπαϊκοί κανόνες για την προστασία του περιβάλλοντος και της ανθρώπινης υγείας στηρίζουν το εργατικό δυναμικό και τη δημιουργία ποιοτικών θέσεων εργασίας καθιστώντας βιώσιμη την ίδια τη βιομηχανία — υπάρχουν καλά παραδείγματα, όπως από η μετάβαση του πράσινου χάλυβα στη Σουηδία. Τα αυστηρότερα πρότυπα ρύπανσης μπορούν να συμβάλουν στην προσέλκυση επενδύσεων ώστε οι βιομηχανικές υποδομές της ΕΕ να καταστούν κατάλληλες για τη φιλοδοξία μηδενικής ρύπανσης. Η ένωση εργαζομένων υποστηρίζει την επιτάχυνση των προσπαθειών για την υποκατάσταση των επικίνδυνων ουσιών που παράγονται και χρησιμοποιούνται σε βιομηχανικές δραστηριότητες και, ως εκ τούτου, υποστηρίζει τη βελτίωση της διαφάνειας και της φιλικής προς τον χρήστη πρόσβασης σε πληροφορίες σχετικά με τα συστήματα διαχείρισης χημικών ουσιών.

4. Ειδικές παρατηρήσεις (επανεξέταση της ΟΒΕ)

4.1. Δομικό τμήμα 1: Αυστηρότερη υιοθέτηση των ΒΔΤ κατά την αδειοδότηση

4.1.1. Η πρόταση αναγνωρίζει, ως βασική αποτυχία, ότι οι περισσότεροι όροι αδειοδότησης ευθυγραμμίζονται με τα πιο χαλαρά επίπεδα ρύπανσης που επιτρέπονται βάσει των σχετικών ΒΔΤ (άρθρο 15 παράγραφος 3). Το αναθεωρημένο άρθρο 15 παράγραφος 3 προτείνει ως νέα προεπιλογή ότι οι συντάκτες των αδειοδοτήσεων θα πρέπει να καθορίζουν τις «αυστηρότερες δυνατές οριακές τιμές εκπομπών που συνάδουν με τις χαμηλότερες εκπομπές που μπορούν να επιτευχθούν με την εφαρμογή ΒΔΤ στην εγκατάσταση». Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η διευκρίνιση αυτή είναι ευπρόσδεκτη και συνεπής με την ΟΒΕ για την πρόληψη της ρύπανσης στην πηγή της. Κατά την αδειοδότηση, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη το ακριβές πεδίο εφαρμογής και τα όρια της τεχνολογίας, προκειμένου να εφαρμοστεί η σύγκριση των σχετικών ΒΔΤ.

4.1.2. Η αναφορά στο «αυστηρό» αλλά τεχνικά εφικτό εύρος στην τελευταία παράγραφο θα το καταστήσει εσωτερικά συνεκτικό και πιο ευθυγραμμισμένο με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία.

4.1.3. Η πρόταση επιτρέπει στον φορέα εκμετάλλευσης να αναλύσει τη «δυνατότητα επίτευξης του αυστηρότερου άκρου» του εύρους των σχετικών με τις ΒΔΤ επιπέδων εκπομπών (ΒΑΤ-ΑΕΛ) και «να καταδειχθούν οι βέλτιστες επιδόσεις που μπορεί να επιτύχει η εγκατάσταση με την εφαρμογή ΒΔΤ, όπως περιγράφεται στα συμπεράσματα ΒΔΤ»· απαιτούνται διευκρινίσεις σχετικά με τη διάταξη αυτή (βλ. συστάσεις).

Διάταξη περί παρεκκλίσεων (άρθρο 15 παράγραφος 4)

4.1.4. Η αναφορά στην απαγόρευση κάθε παρέκκλισης όταν «μπορεί να θέσει σε κίνδυνο» τη συμμόρφωση με ένα πρότυπο ποιότητας περιβάλλοντος (ΠΠΠ) μεταφράζει την προληπτική προσέγγιση σε σαφέστερη νομική διατύπωση και, ως εκ τούτου, υποστηρίζεται, όπως και η ανάγκη για πρόσθετες απαιτήσεις παρακολούθησης για τη μέτρηση των επιπτώσεων στο περιβάλλον υποδοχής.

Μέθοδος αποσαφήνισης του τρόπου διενέργειας των αναλύσεων κόστους-οφέλους

4.1.5. Η μέθοδος ανάλυσης κόστους-οφέλους προτείνεται σε ένα νέο παράρτημα II ως μέρος των νέων αρχών που πρέπει να τηρούνται κατά τη χορήγηση παρεκκλίσεων. Τα περιβαλλοντικά οφέλη θα πρέπει να περιλαμβάνουν οφέλη για την υγεία και την προστασία του κλίματος, ενώ η μέθοδος ανάλυσης κόστους-ζημιών θα πρέπει να χρησιμοποιεί μόνο τις πιο προστατευτικές μεθόδους, π.χ. τη μέθοδο «Αξία Στατιστικής Ζωής» του ΕΟΠ, προσαρμοσμένη στα επίπεδα τιμών ΟΟΣΑ/ΗΠΑ, με βάση τον ΕΟΠ (έκδοση ETC/ATNI 04/2020) ⁽⁶⁾.

4.1.6. Η βελτιωμένη μέθοδος ανάλυσης κόστους-οφέλους θα πρέπει επίσης να χρησιμοποιείται για τον καθορισμό των επιπέδων των κυρώσεων και της αποζημίωσης, αλλά και για τον προσδιορισμό του τι θα πρέπει να θεωρείται «οικονομικά βιώσιμο» στο πλαίσιο του καθορισμού των ΒΔΤ. Η εφαρμογή αυτής της μεθόδου για τη συστηματική εσωτερικευση του εξωτερικού κόστους θα επιτρέψει επίσης τη δημιουργία πρόσθετων πόρων που θα μπορούσαν να ανακατανεμηθούν για τη στήριξη της υιοθέτησης πρωτοποριακών αναδυόμενων τεχνικών.

⁽⁶⁾ <https://www.eionet.europa.eu/etcs/etc-atni/products/etc-atni-reports/etc-atni-report-04-2020-costs-of-air-pollution-from-european-industrial-facilities-200820132017>

Σχετικά με την απόρριψη του νερού

4.1.7. Οι απαιτήσεις για την επίτευξη ισοδυναμίας των επιπέδων προστασίας σε περίπτωση έμμεσης απόρριψης λυμάτων έχουν καταστεί αυστηρότερες (άρθρο 15 παράγραφος 1). Η πλειονότητα των ενδιαφερόμενων μερών, δηλαδή η κοινωνία των πολιτών και η βιομηχανία υδροδότησης, τάσσονται σαφώς υπέρ των αλλαγών που έγιναν στη νέα πρόταση, δεδομένου ότι αυτή προσθέτει όρους σχετικά με τις προϋποθέσεις κάτω τις οποίες μπορεί να πραγματοποιηθεί η έμμεση απόρριψη. Είναι θετικό το γεγονός ότι επισημαίνεται η ισοδυναμία του φορτίου ρύπανσης και ότι αυτό ισχύει σε όλες τις περιπτώσεις με την επιφύλαξη του άρθρου 18 (συμμόρφωση με τα ΠΠΠ). Θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ισχυρότερη διατύπωση για την απαγόρευση της αραιώσης, ενώ θα πρέπει να καθοριστεί μια προσέγγιση «μηδενικής ανοχής» για τον κατάλογο των ανθεκτικών ρύπων σύμφωνα με την υποχρέωση μη αποβαθμίσης που ισχύει στο πλαίσιο της προστασίας των υδάτων.

4.1.8. Η διάταξη θα μπορούσε να έχει μεγαλύτερη προστιθέμενη αξία, εάν σε οποιοδήποτε σημείο αποδέσμευσης καθοριστεί μια τιμή-στόχος ικανότητας βιολογικής απομάκρυνσης/βιοαποικοδομησιμότητας που πρέπει να επιτευχθεί.

Περιορισμός της ευελιξίας μέσω της επικαιροποίησης του δικτύου ασφαλείας της ΕΕ

4.1.9. Η απαίτηση μόνο οι μεγάλες μονάδες καύσης λιγνίτη να μην υπερβαίνουν το αυστηρό εύρος των ΒΔΤ-ΑΕΛ θα μπορούσε να είχε αποτρέψει ετήσια επιβάρυνση κόστους για την υγεία ύψους τουλάχιστον 42,2 δισ. EUR. Λαμβάνοντας υπόψη ότι οι ελάχιστες δεσμευτικές απαιτήσεις του παραρτήματος V βασίζονται στα δεδομένα εκπομπών της περιόδου 2000-2001, η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι οι οριακές τιμές εκπομπών του παραρτήματος V, καθώς και οι διατάξεις του καθεστώτος συμμόρφωσης, θα πρέπει να τροποποιηθούν ώστε να ευθυγραμμιστούν με τα αυστηρά ΒΔΤ-ΑΕ(Ε)Λ και τα ΒΑΤ-ΑΕΛ για τις μεγάλες μονάδες καύσης λιγνίτη, για την καύση άνθρακα/λιγνίτη του αναθεωρημένου εγγράφου αναφοράς του 2017 σχετικά με τις μεγάλες μονάδες καύσης λιγνίτη (2017 LCP BREF3). Η πρόταση δεν παρέχει καμία εξήγηση για το γιατί το παρωχημένο δίκτυο ασφαλείας της ΕΕ δεν έχει αναθεωρηθεί.

Άλλες ελλείψεις που επηρεάζουν αρνητικά την αποτελεσματικότητα των στόχων της ΟΒΕ

4.1.10. Στο νομικό κείμενο του άρθρου 18 των ΠΠΠ θα πρέπει να προσδιορίζονται σαφέστερα μέτρα (π.χ. μειωμένη λειτουργία) με υποχρέωση βάσει αποτελεσμάτων, ώστε να διασφαλίζεται ότι η αρμόδια αρχή θα είναι υποχρεωμένη να λαμβάνει προληπτικά μέτρα (π.χ. «περιθώριο ασφαλείας» για τη συμμόρφωση με τα ΠΠΠ)· θα ήταν ευπρόσδεκτη η ρητή σύνδεση του άρθρου 21 παράγραφος 5 με το εθνικό πρόγραμμα ελέγχου ατμοσφαιρικής ρύπανσης, τα εθνικά σχέδια για την ενέργεια και το κλίμα, καθώς και τις κατευθυντήριες γραμμές της ΠΟΥ για την ποιότητα του αέρα (?)· το άρθρο 3 παράγραφος 6 θα πρέπει να τροποποιηθεί αναλόγως.

Ενισχυμένοι ισότιμοι όροι ανταγωνισμού όσον αφορά την ενημέρωση σχετικά με τις επιδόσεις και την προώθηση της συμμόρφωσης

4.1.11. Η πρόταση έχασε την ευκαιρία να προβλέψει μια αποτελεσματικότερη χρήση των πληροφοριών σχετικά με τις επιδόσεις που έχουν ήδη παραχθεί στο πλαίσιο της ετήσιας έκθεσης συμμόρφωσης (άρθρο 14 παράγραφος 1 της ΟΒΕ)· ένα εναρμονισμένο έντυπο εισαγωγής της υποχρέωσης υποβολής εκθέσεων που θα επιτρέπει την αυτόματη εξαγωγή των εν λόγω πληροφοριών εντός της πύλης του ΕΟΧ θα βελτιώσει σημαντικά την πρόσβαση σε βασικές πληροφορίες σχετικά με τις επιδόσεις.

4.1.12. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι θα πρέπει ήδη να θεσπιστούν διατάξεις για την προώθηση της συμμόρφωσης, όπως ελάχιστες συχνότητες βαθμονόμησης για τις συσκευές παρακολούθησης, μη υπέρβαση των επιπέδων αβεβαιότητας των μετρήσεων, ευθυγραμμισμένες με τις πλέον σύγχρονες τεχνολογίες.

Ενίσχυση των δικαιωμάτων της σύμβασης του Aarhus

4.1.13. Έχουν γίνει βελτιώσεις σε ορισμένες πτυχές που αφορούν τη συμμετοχή του κοινού και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη, οι οποίες ενεργοποιήθηκαν επίσης από μια υπόθεση της επιτροπής συμμόρφωσης της Σύμβασης του Aarhus (*). Οι νέες εγγυήσεις βάσει του άρθρου 25 αφορούν τις αποτελεσματικές προσφυγές και την πρόσβαση στα δικαστήρια και είναι ευπρόσδεκτες. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η διάταξη του άρθρου 25 θα πρέπει να τροποποιηθεί ώστε να συμπεριλάβει όλες τις πράξεις/παραλείψεις στο πλαίσιο της ΟΒΕ και όχι μόνο εκείνες που σχετίζονται με το άρθρο 24. Επιπλέον, θα πρέπει να διερευνηθεί προσεκτικά και συστηματικά το εάν και σε ποιο βαθμό οι ισχυρισμοί εμπιστευτικών επιχειρηματικών πληροφοριών είναι σύμφωνοι με το σχετικό πλαίσιο του Aarhus.

(?) <https://www.who.int/news-room/feature-stories/detail/what-are-the-who-air-quality-guidelines>

(*) ACCC/C/2014/121 EU: <https://unece.org/acccc2014121-european-union>

4.2. Δομικό τμήμα 2: Στήριξη της καινοτομίας

4.2.1. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η πρόταση δεν παρέχει σαφή εργαλεία και κίνητρα για την προώθηση της ουσιαστικής «καινοτομίας». Πρώτον, δεν είναι σαφές σε τι αποσκοπεί αυτή η καινοτομία, λόγω της έλλειψης βασικών δεικτών επιδόσεων (στο εξής: ΒΔΕ) και της έλλειψης στόχων με γνώμονα τα αποτελέσματα. Προβλέπονται ορισμένες διατάξεις που θα κατευθύνουν την υιοθέτηση των «αναδυόμενων τεχνικών». Ωστόσο, τα κριτήρια για την αξιολόγηση του τι συνιστά αναδυόμενη τεχνική βασίζονται μόνο στα επίπεδα τεχνολογικής ετοιμότητας.

4.2.2. Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι η προθεσμία του 2050 για την επίτευξη του «μετασχηματισμού» έρχεται σε αντίθεση με τους στόχους της ΕΕ για τη μείωση της ρύπανσης και των εκπομπών, καθώς και με τους περιορισμούς που θέτουν τα όρια του πλανήτη. Τα ορόσημα και οι ΒΔΕ θα πρέπει να καθοριστούν τώρα, στο πλαίσιο μιας επιστημονικά τεκμηριωμένης διαδικασίας και να περιλαμβάνουν ρητά τις ΜΚΟ και άλλους σχετικούς ενδιαφερόμενους φορείς.

4.2.3. Θα πρέπει να δοθεί επίσημος ρόλος σε άλλα ενδιαφερόμενα μέρη κατά την κατάρτιση των σχεδίων μετασχηματισμού και την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τα έγγραφα αναφοράς ΒΔΤ της ΕΕ. Ο κατάλογος των ενδιαφερόμενων μερών που αναφέρονται στη διάταξη σχετικά με το Κέντρο καινοτομίας για τον βιομηχανικό μετασχηματισμό και τις εκπομπές (INCITE), συμπεριλαμβανομένου του ΕΟ, είναι καταλληλότερος. Θα πρέπει να ενθαρρυνθεί η πιο ισόρροπη συμμετοχή των διαφόρων ομάδων συμφερόντων και η συμμετοχή της ακαδημαϊκής κοινότητας και άλλων ΜΚΟ στον τομέα της προστασίας της υγείας.

4.2.4. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι οι ΒΔΕ με σαφείς χρονικά δεσμευτικούς στόχους δράσης θα πρέπει να αναπτυχθούν και θα μπορούσαν να προστεθούν, για παράδειγμα, στο παράρτημα ΙΙΙ της ΟΒΕ, το οποίο σχετίζεται με τα κριτήρια για τον προσδιορισμό των ΒΔΤ. Οι εν λόγω ΒΔΕ θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για την καθοδήγηση των επανεξετάσεων των εγγράφων αναφοράς ΒΔΤ, καθώς και της διαδικασίας του σχεδίου μετασχηματισμού. Οι επανεξετάσεις αυτές θα πρέπει να πραγματοποιούνται με καλά σχεδιασμένη και έγκαιρη διαδικασία, με ορόσημα που μπορούν να προγραμματίζονται εκ των προτέρων, ώστε να παρέχονται έγκαιρα σήματα και κατάλληλη στήριξη σχεδιασμού.

4.2.5. Η ΕΟΚΕ προτείνει τον καθορισμό ελάχιστων αρχών, διασφαλίζοντας ότι η πρόληψη της ρύπανσης ευνοείται έναντι της μείωσής της, καθώς και έναν έλεγχο συμβατότητας όσον αφορά τη συμβατότητα των (αναδυόμενων) τεχνικών με την επίτευξη του κεκτημένου και τους καθορισμένους στόχους «μηδενικής ρύπανσης».

4.3. Δομικό τμήμα 3: Πόροι και χημικές ουσίες

4.3.1. Το άρθρο 15 παράγραφος 3 στοιχείο α), σύμφωνα με το οποίο οι οριακές τιμές περιβαλλοντικής απόδοσης πρέπει να βρίσκονται εντός του εύρους τιμών ΒΔΤ-ΑΕΛ και των άλλων επιπέδων περιβαλλοντικής απόδοσης (ΒΔΤ-ΑΕΡΛ), δεν συνάδει επαρκώς με την απαίτηση από τους φορείς εκμετάλλευσης να εφαρμόζουν ΒΔΤ και θα πρέπει να αντιστοιχεί στο αυστηρό επίπεδο του εύρους ΒΔΤ-ΑΕΡΛ που σχετίζεται με τα πρότυπα «νέας μονάδας», όπου γίνεται διαφοροποίηση στο αντίστοιχο συμπέρασμα ΒΔΤ. Η ΕΟΚΕ επικροτεί τον ισχυρότερο ρόλο των ΒΔΤ που σχετίζονται με τη χρήση των πόρων· δεν ωφελούν μόνο το περιβάλλον και την ανθρώπινη υγεία, αλλά παρέχουν και επιχειρηματικό ενδιαφέρον στους φορείς εκμετάλλευσης.

4.3.2. Οι αντιπροσωπευτικές ενώσεις των εργαζομένων και οι ΜΚΟ τονίζουν επίσης τα οφέλη της υποκατάστασης επικίνδυνων ουσιών και της πρόληψης, με τελικό αποτέλεσμα λιγότερες επαγγελματικές ασθένειες όπως ο καρκίνος (που αποτελεί την πρώτη αιτία θανάτου στην εργασία). Η ΕΟΚΕ τόνισε ότι η βελτίωση της πρόσβασης και της ερμηνείας των πληροφοριών σχετικά με τις επιδόσεις θα επιτευχθεί με την άμεση ενσωμάτωση στη διαδικτυακή πύλη του ΕΟΠ.

4.4. Δομικό τμήμα 4: Στήριξη της απαλλαγής από τις ανθρακούχες εκπομπές

4.4.1. Η πρόταση δεν επαρκεί προκειμένου να καταστεί η ΟΒΕ κατάλληλη για την προστασία του κλίματος. Η ΕΟΚΕ θεωρεί σημαντική την προστασία του κλίματος. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει ένθερμα μια συνδυασμένη προσέγγιση και συνοχή των πολιτικών που αποφέρουν παράλληλα οφέλη.

4.4.2. Η κοινωνία των πολιτών πρότεινε να καθοριστούν οι ακόλουθες διατάξεις στο κείμενο της ΟΒΕ: η «κλιματική ουδετερότητα» θα πρέπει να αποτελεί συμπληρωματικό κριτήριο ΒΔΤ· το άρθρο 9 παράγραφος 1 διαγράφεται· τα μέτρα απαλλαγής από τις ανθρακούχες εκπομπές καθορίζονται επίσης στο πλαίσιο των σχεδίων μετασχηματισμού, π.χ. 100gCO₂eq/kWh από την 1η Ιανουαρίου 2035, και 0gCO₂eq/kWh το αργότερο έως το 2040· υποχρεωτική ηλεκτροδότηση και υποχρεώσεις αλλαγής καυσίμου.

4.4.3. Η βιομηχανία έχει διαφορετική άποψη και, αντ' αυτού, θα υιοθετήσει μια κατά περίπτωση προσέγγιση, εν αναμονή των πιθανών επιπτώσεων της ενισχυμένης οδηγίας για το ΣΕΔΕ της ΕΕ. Τάσσεται υπέρ της πρότασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να αναβληθεί η επανεξέταση για τα μέσα του 2028. Το κύριο επιχείρημα είναι ότι το σύστημα ΣΕΔΕ της ΕΕ είναι πιο ευέλικτο ώστε οι φορείς εκμετάλλευσης να αποφασίζουν μόνοι τους ποια μέτρα είναι οικονομικά αποδοτικά να εφαρμοστούν.

4.5. Επανασχεδιασμός/επέκταση του πεδίου εφαρμογής (τομεακά σημεία)

Εντατικές κτηνοτροφικές δραστηριότητες (συμπερίληψη βοοειδών, αναθεωρημένα κατώτατα όρια για τα πουλερικά και τους χοίρους)

4.5.1. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε ορισμένες αλλαγές όσον αφορά την εκτροφή ζώων βιομηχανικής κλίμακας σε μονάδες μεγάλων ζώων⁽⁹⁾. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναμένει σχετικό όφελος για την υγεία ύψους 5,5 δισ. EUR ετησίως, με εκτίμηση κόστους συμμόρφωσης περίπου 265 εκατ. EUR.

4.5.2. Οι κύριες αλλαγές αφορούν το καθεστώς αδειοδότησης, με ένα «ελαφρύ» καθεστώς αδειοδότησης που προτείνεται στο νέο κεφάλαιο VIα. Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, δεν είναι προφανής ο τρόπος με τον οποίο η μείωση της ρύπανσης θα επιτευχθεί μόνο με την επέκταση του πεδίου εφαρμογής. Τα μέτρα που πρέπει να εφαρμοστούν μέσω των «λειτουργικών κανόνων» (άρθρο 70θ) δεν έχουν ακόμη καθοριστεί και θα υπόκεινται σε κατ' εξουσιοδότηση πράξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, με προθεσμία συμμόρφωσης έως το 2030.

4.5.3. Οι κύριες ανησυχίες της κοινωνίας των πολιτών αφορούν τη δυνατότητα των κρατών μελών να χρησιμοποιούν ένα σύστημα καταχώρισης το οποίο έρχεται σε αντίθεση με τις απαιτήσεις που καθορίζονται στις διαδικασίες αδειοδότησης κατά περίπτωση (π.χ. κατάσταση του περιβάλλοντος υποδοχής, ιδίως όσον αφορά τα νιτρικά ιόντα και τη διασπορά κοπριάς). Θα αποτελούσε οπισθοδρόμηση για τις δραστηριότητες του τμήματος 6.6 (χοίροι και πουλερικά) που ρυθμίζονται επί του παρόντος από την ΟΒΕ. Λείπει μια απλή σύνδεση με την ανάγκη συμμόρφωσης με τα ΠΠΠ και την ικανότητα λήψης της γης. Θα πρέπει επίσης να καλυφθεί η ρύπανση από την υδατοκαλλιέργεια. Τέλος, στο κεφάλαιο (άρθρο 70στ) χρησιμοποιούνται αόριστες διατυπώσεις όσον αφορά τη σημασία των ζητημάτων.

4.5.4. Η θέση των αντιπροσωπευτικών οργανώσεων των ενδιαφερομένων έχει ως εξής: η συμπερίληψη της εκτροφής βοοειδών φαίνεται πρόωρη: οι τιμές εκπομπών που σχετίζονται με τη διασπορά κοπριάς δεν μπορούν να μετρηθούν σωστά, αλλά εκτιμώνται με βάση το είδος της τροφής εισροής· ακόμη και οι εκτιμήσεις δείχνουν διασπορά άνω του +/- 100 % γύρω από τον μέσο όρο· αυτό είναι ακόμη πιο συγκεκριμένο στην εκτροφή σε βοσκοτόπους όπου διασκορπίζονται οι εκπομπές· απουσία αναλυτικής μελέτης του ΚΚΕρ· έλλειψη γνώσεων και ικανοτήτων των φορέων εκμετάλλευσης όσον αφορά τη συλλογή, την παροχή και την υποβολή στοιχείων αυτού του είδους.

4.5.5. Στόχος της ΟΒΕ είναι ένα γενικά υψηλό επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος για τις εγκαταστάσεις μεγάλης κλίμακας. Η πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής συνεπάγεται ότι οι γεωργικές εκμεταλλεύσεις με ζωικό πληθυσμό τουλάχιστον 150 μονάδες ζωικού κεφαλαίου (ως «κατώτατο όριο») θα καλύπτονται ήδη από τις διατάξεις της ΟΒΕ, ανεξαρτήτως της χρησιμοποιούμενης τεχνολογίας εκτροφής. Στην πράξη, αυτό σημαίνει ότι πολλές οικογενειακές γεωργικές εκμεταλλεύσεις εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας και, ως εκ τούτου, θα πρέπει να υπόκεινται στο ίδιο καθεστώς με άλλες μεγάλες βιομηχανικές μονάδες (όπως για την παραγωγή τσιμέντου ή χάλυβα). Προκειμένου να διασφαλιστεί η αναλογική και οικονομικά αποδοτική εφαρμογή της οδηγίας, η ΕΟΚΕ συνιστά θερμά να αυξηθεί σημαντικά το κατώτατο όριο για τις κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις με βάση μια νέα κατάλληλη εκτίμηση αντικτύπου των τεχνολογιών εκτροφής.

4.5.6. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι θα πρέπει να διευκρινιστεί το περιεχόμενο των κανόνων λειτουργίας (70θ), δηλαδή εκείνοι που θα ήταν αποτελεσματικότεροι για την επίτευξη των δεδηλωμένων στόχων της πρόληψης της ρύπανσης, ενώ παράλληλα θα πρέπει να είναι ανάλογοι προς τους φορείς εκμετάλλευσης. Γίνεται διαφοροποίηση ως προς το κατά πόσον τα ζώα εκτρέφονται μόνο εποχικά σε εσωτερικές εγκαταστάσεις ή όχι και ποιο είδος μέτρων θα πρέπει να λαμβάνεται για τη διαχείριση της κοπριάς. Η ΕΟΚΕ συνιστά περαιτέρω κίνητρα για τα αγροκτήματα εκτροφής που επιδεικνύουν βέλτιστες περιβαλλοντικές πρακτικές, ιδίως τη βιολογική γεωργία και άλλες γεωργικές πρακτικές που σέβονται την καλή διαβίωση των ζώων και είναι αγροκτήματα ελεύθερης βοσκής, κατά προτίμηση για τοπικά προσαρμοσμένες, τοπικές και σπάνιες φυλές. Το νέο πλαίσιο θα πρέπει να προωθήσει βιώσιμες πρακτικές και να μην παρέχει κίνητρα για βελτιστοποίηση των μεθόδων εντατικής κτηνοτροφίας, π.χ. με περισσότερα μέτρα ελέγχου του αέρα. Το έγγραφο EMAS του 2018 σχετικά με το τομεακό έγγραφο αναφοράς σχετικά με τις βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης για τον γεωργικό τομέα⁽¹⁰⁾ παρέχει χρήσιμη πηγή έμπνευσης για δείκτες αναφοράς της αριστείας που θα μπορούσαν να χρησιμεύσουν ως χρήσιμη βάση για τον καθορισμό των εν λόγω προτύπων.

⁽⁹⁾ Οι παράγοντες σχετικά με τις μονάδες μεγάλων ζώων βασίζονται στο παράρτημα II του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 808/2014 της Επιτροπής.

⁽¹⁰⁾ Απόφαση (ΕΕ) 2018/813 της Επιτροπής, της 14ης Μαΐου 2018, σχετικά με το τομεακό έγγραφο αναφοράς για τις βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης, τους δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων ανά τομέα και τους δείκτες αναφοράς της αριστείας για τον γεωργικό τομέα βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί της εκούσιας συμμετοχής οργανισμών σε κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS) (ΕΕ L 145, της 8.6.2018, σ. 1) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32018D0813>.

4.5.7. Η υδατοκαλλιέργεια αποτελεί σύνθετο οικοσύστημα που παρέχει, πέραν των εκπομπών, συνεργικά περιβαλλοντικά οφέλη: μικροκλίμα, έλεγχο της θερμοκρασίας, ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα, νερό, νοικοκυριά, δέσμευση άνθρακα, βιοποικιλότητας κλπ., άρα οι εκπομπές δεν μπορούν να αξιολογούνται ξεχωριστά. Δεν υπάρχει λεπτομερής αναλυτική μελέτη του ΚΚΕρ, ούτε καν στον κατάλογο εγγράφων αναφοράς ΒΔΤ. Απαιτείται ιδιαίτερα ακριβής ορισμός των μορφών ΒΔΤ λόγω του υψηλού αριθμού υφιστάμενων τεχνολογιών, ορισμένες εκ των οποίων είναι ουδέτερο καθαρού κλιματικού ισοζυγίου.

Δραστηριότητες εξόρυξης ορυκτών

4.5.8. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει να συμπεριληφθούν στο πεδίο εφαρμογής της ορισμένα είδη δραστηριοτήτων εξόρυξης ορυκτών και μετάλλων. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει αυτή την συμπερίληψη, γιατί μπορεί να έχει σημαντικό αντίκτυπο στο περιβάλλον, προωθεί την οικολογική ορθή εξερεύνηση των πόρων που θα εξορυχθούν με τον πλέον αποτελεσματικό τρόπο και, ως εκ τούτου, θα βελτιώσει την αποδοχή από το κοινό. Η ζήτηση ορυκτών κρίσιμης σημασίας αναμένεται να αυξηθεί σημαντικά στην ΕΕ, πράγμα που σημαίνει πρόσθετες πιέσεις για νέες εξορυκτικές δραστηριότητες. Στις περισσότερες περιπτώσεις, οι δραστηριότητες αυτές ρυθμίζονται ήδη σε εθνικό επίπεδο και μια προσέγγιση της ΕΕ θα στηρίξει τους ισότιμους όρους ανταγωνισμού.

Συμπερίληψη της κατασκευής συσσωρευτών δυναμικότητας Γιγαβατών

4.5.9. Η πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προτείνει να συμπεριληφθεί στο πεδίο εφαρμογής της ΟΒΕ η παραγωγή μπαταριών ιόντων λιθίου και η συναρμολόγηση στοιχείων/συσκευών συσσωρευτών, με παραγωγική ικανότητα άνω των 3,5 GWh ετησίως. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τη συμπερίληψη αυτή λόγω των αναδυόμενων πορισμάτων σχετικά με τον υψηλό δυνητικό αντίκτυπο που μπορούν να έχουν οι εν λόγω δραστηριότητες, ιδίως όσον αφορά την κατανάλωση νερού και τη χρήση επικινδυνών μετάλλων. Λόγω του εξηλεκτρισμού των μεταφορών και άλλων εφαρμογών, πρόκειται για έναν ταχέως αναπτυσσόμενο τομέα. Ωστόσο, δεν είναι σαφές γιατί η αρχική πρόταση για κατώτατο όριο δυναμικότητας 2,5 GWh άλλαξε την τελευταία στιγμή.

Υγειονομική ταφή

4.5.10. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει την ενίσχυση των απαιτήσεων που ισχύουν για τους χώρους υγειονομικής ταφής και, ως εκ τούτου, δεν αποτελεί επέκταση του πεδίου εφαρμογής. Η παροχή ΒΔΤ για την υγειονομική ταφή θα βελτιώσει τις περιβαλλοντικές και κλιματικές επιπτώσεις από την υγειονομική ταφή, ιδίως όσον αφορά την πρόληψη/δέσμευση των εκπομπών μεθανίου. Η οδηγία για την υγειονομική ταφή⁽¹⁾ χρονολογείται από το 1999, και σε αντίθεση με ό,τι ορίζει η εν λόγω οδηγία δεν υπάρχουν πρότυπα ΒΔΤ για την υγειονομική ταφή. Διευκρινίζεται επίσης ότι η βιολογική κατεργασία καλύπτει τις δραστηριότητες αναερόβιας κατεργασίας (στο σημείο 5.3). Και οι δύο αυτές διευκρινίσεις υποστηρίζονται από την ΕΟΚΕ.

5. Γενικές παρατηρήσεις (επανεξέταση του E-MEMP)

5.1. Ο MEMP πρέπει να εξυπηρετεί τουλάχιστον τρεις αλληλένδετους στόχους, όπως ορίζεται στο άρθρο 1 του πρωτοκόλλου MEMP του Κιέβου (βλ. σημείο 1.18).

5.2. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι οι σύγχρονες και εύχρηστες ολοκληρωμένες πύλες δεδομένων είναι καιρίας σημασίας για τη διασφάλιση της παρακολούθησης της προόδου όσον αφορά την πρόληψη της ρύπανσης και τη δημόσια λογοδοσία. Μολονότι η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για ορισμένες από τις νέες διατάξεις, όπως η συστηματική υποβολή εκθέσεων σχετικά με τις εισροές (κατανάλωση, υλικά, επιπτώσεις στην αλυσίδα εφοδιασμού), η συγκεκριμενοποίηση των πληροφοριών, η υποβολή εκθέσεων σχετικά με τις διάχυτες εκπομπές, η μέγιστη φιλικότητα προς τον χρήστη και η ενσωμάτωση διαφόρων ροών υποβολής εκθέσεων, υπάρχουν σοβαρές ανησυχίες όσον αφορά τις ειδικότερες απαιτήσεις, δηλαδή τον τρόπο με τον οποίο θα καταστεί δυνατή η συγκριτική αξιολόγηση και η προώθηση της συμμόρφωσης.

6. Ειδικές παρατηρήσεις (επανεξέταση του E-MEMP)

6.1. Η ΕΟΚΕ δεν είναι πεπεισμένη ότι η καθυστέρηση της καταχώρισης των εντοπιζόμενων ρύπων που προκαλούν ανησυχία είναι η κατάλληλη λύση για το μέλλον.

6.2. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι οι πολίτες έχουν έννομο συμφέρον να λαμβάνουν χρήσιμες πληροφορίες σχετικά με το περιβαλλοντικό αποτύπωμα των προϊόντων.

6.3. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δηλώνει ότι στόχος είναι «η δέσμευση τουλάχιστον του 90 % των εκλύσεων κάθε ρύπου στον αέρα, το νερό και το έδαφος, συμπεριλαμβανομένων μηδενικών ορίων για ουσίες που παρουσιάζουν ιδιαίτερα υψηλό κίνδυνο για το περιβάλλον ή την ανθρώπινη υγεία»· ο στόχος αυτός είναι ευπρόσδεκτος.

⁽¹⁾ Οδηγία 1999/31/ΕΚ του Συμβουλίου, της 26ης Απριλίου 1999, περί υγειονομικής ταφής των αποβλήτων (ΕΕ L 182, της 16.7.1999, σ. 1), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A31999L0031>

6.4. Η διατήρηση των ορίων κοινοποίησης θα αυξήσει τον διοικητικό φόρτο για τις αρμόδιες αρχές, όπου υπάρχουν δεδομένα παρακολούθησης, θα πρέπει να χρησιμοποιούνται και, ως εκ τούτου, να αναφέρονται. Με βάση τα ανωτέρω, η ΕΟΚΕ διαφωνεί με τα κατώτατα όρια κοινοποίησης.

6.5. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η αποδοτικότητα και η αποτελεσματικότητα της υποβολής εκθέσεων μπορούν να βελτιωθούν. Οι φορείς εκμετάλλευσης θα πρέπει να είναι σε θέση να αναφέρουν απευθείας στη διαδικτυακή πύλη του ΕΟΠ τα δεδομένα παρακολούθησης για τις περισσότερες από αυτές βασίζονται σε συστήματα συνεχούς παρακολούθησης των εκπομπών. Σε πολλές χώρες της ΕΕ, αλλά και στην Κίνα και τις ΗΠΑ, τα ανεπεξέργαστα δεδομένα ΜΔΕ διατίθενται απευθείας στο κοινό σε πραγματικό χρόνο (ή εντός ενός μηνός) στην κεντρική βάση δεδομένων. Το χαρακτηριστικό αυτό δεν προσφέρεται ακόμη από τον ΕΟΠ. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η δυνατότητα άμεσης τηλε-αναφοράς από τους φορείς εκμετάλλευσης στον ΕΟΠ θα άρει κάποιο διοικητικό φόρτο και φόρτο αξιολόγησης της συμμόρφωσης από τις αρμόδιες αρχές, ενώ παράλληλα θα παρέχει περισσότερο χρόνο και αποτελεσματική πρόσβαση στις πληροφορίες για τους διάφορους τελικούς χρήστες. Η αρμόδια αρχή θα διατηρήσει τις αρμοδιότητες επικύρωσης και επιβολής μέσω ειδικών δικαιωμάτων πρόσβασης· οι καταχωρίσεις δεδομένων θα φέρουν επίσημανση της κατάστασής τους (εκκρεμεί επικύρωση/επικυρώθηκε).

Βρυξέλλες, 14 Ιουλίου 2022.

Η Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Christa SCHWENG
